

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia
 Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
 în Viena: la M. Drkos Nachf.,
 Nuz. Angenfeld & Emerio Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 în Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII Erzsebet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o colonă 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicități mai dese după tarifară
 și învoială. — RECLAMĂ pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA” iese în de oare și
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 M-ril de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30. etagiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dănuș în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un exem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 109.

Brașov, Marți-Miercuri 19 Mai (1 Iunie).

1904.

Ancheta.

S'a întâmplat tocmai așa cum am dist. Ancheta, ce a convocat-o ministrul Berzeviczy pentru a-și da părerea asupra proiectului său de reformă școlară, n'a avut alt scop decât a scote ochii lumii că, veți Dómne, guvernul nu face nimic fără să întrebe pe cei interesați și fără să se sfătuescă cu dēnșii, nu taie, nu spēndură pe nimeni mai înainte de a-l asculta și a-l judeca. Numai că une-ori, după-cum pătimașă e lumea și după-cum păcătoși sunt omenii cei-ce compun lumea, judecata de multe-ori e dinainte făcută și ceea-ce urmăz e numai formalitate, ceremonie, cu care se duce în deplinire dorința și voința celor mai tari.

În cazul de față au mărturisit-o înși-și membrii anchetei deja în prima ședință, că proiectul ministrului Berzeviczy trebuie să fie privit mai mult din punctul de vedere politic, decât din cel pedagogic.

Așa-dér Vineri s'era și în zilele următoare, în una din salele parlamentului din Budapesta, unde s'au întrunit cei invitați la ancheta sub președinția ministrului unghuresc de culte și instrucțiune publică, s'a făcut mai mult politică — o politică șovinistă maghiară condamabilă și pernicioasă, în detrimentul majorității populațiunii statului, a naționalităților nemaghiare.

Se scie, că între cei invitați la ancheta n'au fost decât numai doi bărbați români, Metropolitii dela Sibiu și dela Blăși.

Metropolitul bisericii române gr. or. Ioan Mețianu și-a ridicat cuvântul deja în prima ședință a anchetei pentru a desfășura gravaminele biserice sale în contra proiectului de lege al ministrului de culte și instrucțiune publică.

Înainte de ținerea anchetei înalt Prea Sântia Sa a conerit cu episcopii sufragani dela Caransebeș și dela Arad și împreună au stabilit gravaminele față cu proiectul din cestiune, care atacă deopotrivă autonomia și statutul organic al bisericii gr. or. române din Tranilvania și Ungaria.

Vorbirea Metropolitului Mețianu, pe care o lăsăm să urmeze în totă estinderea ei, a fost după însăși mărturisirea foilor maghiare, cel mai însemnat eveniment al ședinței prime a anchetei, deorece, arătând în modul cel mai convingător nedreptatea ce voiesce să-o facă guvernul bisericei române naționale și învățământului popular profesional de sub scutul și conducerea ei, a produs cel mai mare și adēnc resens între membrii maghiari și neomaghiari ai anchetei. În lipsa de argumente obiective și cinstite de combatere, șovenii maghiari au umblat să zădărnicescă efectul puternic al vorbirei înaltului prelat român, încercând a-l terorisa prin intreruperi și suspiționări din cele mai brutale.

Când Metropolitul Mețianu a accentuat, că proiectul ministrului consideră de scop al școlii confe-

sionale nemaghiare nu cultivarea elevilor săi în genere, ci învățarea „unei anumite limbi”, contrar tuturor principiilor pedagogice, corifeii de odinioară ai obstrucțiunii, deputații Okolicsanyi, Komjathy și Weiss-Veszi l'au intrerupt strigând: „Acēsta e limba statului maghiar. Trebuie să-o învățați! Acēsta e limba națiunii maghiare, care îi dă d-sale pâne! Elimba camerei magnaților!” Er corul celorlalți striga: „Acēsta n'o putem suferi, cel ce vorbește de limba maghiară așa să nu sēdă aici!”

Apoi când Metropolitul a dis: „atunci nu ne va rămānē decât să ne inchidem pedagogiile”, șoveniștii au aplaudat strigând: [Inchideți-le! Asta o dorim!”

Cine mai pōte convinge cu argumente logice pe acești fanatici?

De astă-dată s'au alăturat la corul șovenilor și prelații romano-catolici, cerēnd fără șielă ca statul să le cruce confesiunea, precum și pe tōte cele maghiare, și să procēdă aspru, nedrept și despotice numai față cu naționalitățile și confesiunile acestora.

Pentru ađi ne oprim aici, lāsând ca memorabila și puternica vorbire a Metropolitului bisericei române gr. or. să pledeze înaintea marului public românesc prin colonele țiarului nostru pentru cauza drēptă și sfântă a libertății învățământului nostru. Sē-o cetescă tot Românul, ca să se oțelēscă pentru lupta esasperată, ce ne așteptă pe toți, lupta pentru școlile noastre!

Vorbirea Metropolitului Mețianu

rostită în ședința de la 27 Mai st. n a anchetei ministeriale conchiemata în cestiunea reformei școlare.

*Escelența Vōstră Domnule Ministru!
 Mult onorată anchetă!*

Din considerare la vârsta mea înaintată, nu mai puțin pentru încunjurarea eventualelor neînțelegeri și restălmăcirii, binevoii, vă rog, a permite, ca observările, ce am a le face, să le pot preda în firul notițelor mele scrise.

Când, mult onorată anchetă, în virtutea pozițiunii și a chemării mele, conform înaltelor datorințe, ce le am, mă pregătesc a-mi face observările referitoare la cestiunea, ce ne preocupă, o fac în reprezentanța bisericii rēsăritene ortodoxe române, care biserică a înființat și susține aproape 2000 de școle, care în edificiile școlare și pentru provederea acelorora cu cele trebuincioase a investit milioane, și care în raport cu starea materială a poporului pentru susținerea școlilor an de an contribuie cu sume enorme.

O fac mai departe ca fiu credincios al patriei, care ași dori, ca bunăînțelegerea frățescă atât de mult trebuitore între diferitele popore ale țării, să o vēd neclintit stabilită și asigurată pentru tōte timpurile.

Trebuie se declar însă înainte de tōte, că observările ce voi face, nu vor exhauria obiectul cu desēvșire și nici nu se vor putē es-

tinde la tōte acele părți ale proiectului de sub întrebare, cari, după modesta mea părere, sunt de excepționat, căci — durere — acel proiect, numai cu câte-va zile înainte de acēsta mi-s'a comunicat, când tot-odată am primit invitarea la acēsta anchetă, și astfel studiarea temeinică a acelu proiect și peste tot a acelei afaceri atât de importante, pentru mine a fost o imposibilitate fizică.

Dér cu tōte acestea în presera acelei zile mari și de adēnc înțeles, în care aproape cu 1900 de ani înainte de acēsta Domnul cu puterea Sfântului Sēu Duch a trimis în lume pe Apostolii Sēi, ca tuturor omenilor să le propovēduescă cuvântul pe limba lor proprie, étă cu mulțamită bucuros ascultând invitarea Escelenței Sale, am venit în mijlocul Domniilor Vōstre, ca față de proiectul de lege, ce ne stă înainte. să dau în general espresiune temerilor mele isvorite din sentimentul meu religios și din cel mai curat patriotism.

Îmi susțin de altfel dreptul, ca observările mele mai amēnunțite și meritoriale se le subștern mai târziu în scris Escelenței Sale Domnului Ministru spre binevoitōre luare în considerare.

Înainte de ce ași trece la însuși proiectul de lege, Vē rog să-mi permiteți a face câte-va scurte reflexiuni referitōre la unele espresii aflătōre în motivarea proiectului.

Motivarea proiectului susține, că nu este de lipsă și nu ar fi nici motivat, ca comunele și confesiunile patriotice să fie lipsite de dreptul lor de a înființa și a susține școle.

Declarațiunea acēsta indirect conține în sine constatarea, că în patria noastră ar putē să existe și confesiuni nepatriotice.

Adēnc întristat am cetit aceste cuvinte ale motivării, mult onorată anchetă, căci eu unul nu pot crede, că în acēsta țēră ar putē să existe și vre-o confesiune nepatriotică și fiind-că în special credincioșii bisericii mele consideră iubirea patriei între cele dintăiū virtuți și astfel o urmăz.

Și să se mi-se ierte sensibilitatea, Mult Stimatilor Domni, când nu pot să trec cu vederea aceea — de bună sēmă neintenționată — greșelă a motivării, că pe fiii români ai acēstei țēri consequent îi numesce „valahi”, deși tōte legile în vīgōre ale patriei noastre cunosc numai „popor român”, nu „popor valah”.

Nu pentru aceea amintesc momentul acesta, că dōră însuși cuvântul „valah” ar cuprinda în sine vre-o dejosire, ci numai pentru-că acēstă abaterē dela usul sancționat prin lege ar putē ușor să producă neînțelegeri și îngrijiri neintemeiate.

Trecēnd acum la însuși proiectul din întrebare, înainte de tōte trebuie să dau espresiune convingerii mele că acest proiect de lege cu desēvșire scōte afacerea școlară din cercul de competență al autonomiilor confesionale și nu le lasă confesiunilor decât numai datorința, să contribuie și dēnșele mate-

rialicesce la susținerea școlilor elementare. Prin acēsta se scōte din vīgōre nu numai §-ul 8 al art. de lege XX din 1848, dēr chiar și §-ul 3 al legii fundamentale art. IX din 1868, care declară, că credincioșii greco-orientali sunt îndreptățiți a dispune independent în afacerile lor școlare.

Și Domniile Vōstre, mult stimatilor domni, prea bine scitiți, că amintitele legi fundamentale ale țērii le-au alcătuit astfel de bărbați de stat maghiari, cari sunt recunoscuți de genii în istoria țērii și cari mai presus de tōte iubindu-și patria au socotit, că pentru alte multe sute de ani pun temelie desvoltării fericite a acēstei țēri prin aceea, că au creat posibilitatea înțelegerii frățesci între diferitele neamuri și confesiuni conlocuitoare, precum și posibilitatea no-bilei emulări întru răspândirea culturai adevērate; și astfel eu cred, că mijlōcele fericirii patriei le micșorēză acela, care vatēmă sus lāudatele legi fundamentale ale țērii.

În decursul multor sute de ani școlile confesiunilor singure au propagat cultura, au isvorit iubirea patriei, și mai vērtos istoria statului nostru dovedesce, că autonomiile confesionale nu au slăbit, ci au întărit patria. Chiar în zilele noastre acest sfânt interes pretinde și autonomia credincioșilor romano-catolici din patria noastră.

Nu sunt așa-dēră numai fără scop, dēr sunt de-adreptul păgubitōre acele dispozițiuni ale proiectului de lege, cari iau din mâinile confesiunilor afacerile disciplinare, precum și instituirea învățatorilor, statorirea limbei de propunere și în parte a planului de învățământ, propunerea religiunii în partea referitōre la limbă, apoi cualificarea învățatorilor, — și drept aceea adresez Escelenței Sale domnului ministru de culte și instrucțiune publică rugarea, binevoiască chiar și din acest punct de vedere să retragă proiectul de față și la compunerea unui eventual nou proiect să binevoiască a lua în drēptă considerare aceste observări.

Dér și de altfel proiectul de sub întrebare se află în contrarietate cu principiile fundamentale ale sciinței pedagogice atunci, când nu statoresce ca țintă finală a școlii acea mēsură a culturai generale omenesci, care este potrivită a da patriei cetățenii religioși, morali, cinstiți și folositori, ci îi pune ca scop învățarea desēvșită a unei limbi, în cazul de față învățarea limbei unghuresci.

Nu o đic acēsta din anti-patie cătră limba unghurescă, care limbă și astăđi cu multă sirguință se învață în școlile mele poporale, dēr o đic din iubire cătră adevēr, și în privința acēsta mă provoc la cei mai de trunte pedagogi maghiari, cari de bună sēmă vor justifica punctul meu de vedere, că adecă instrucțiunea elementară nu se pōte face cu reson în altă limbă decât numai în limba maternă a școlarilor, ceea-ce se adevēresce de altfel și prin §-ul 58 al art. de lege XXXVIII din 1868, care dispune, că în școlile

lémenture fie-care elev să fie instruit în imba sa maternă.

Pedagogicesce și didacticesce este, Onorată anchetă, imposibilitate să declarăm prin lege, că limba de propunere în cutare școlă elementară să fie spre pildă cea românească, dăr scopul școlii totuși să fie acela, ca elevii instruiți românesce să-și însușescă cu desăvârșire limba maghiară.

Acest contrast pedagogicesce imposibil dovedesce, că la compunerea proiectului din întrebare, nu a servit ca îndreptar știința pedagogică întemeiată pe adevărurile vecinice, ci considerațiuni de altă natură. Cu intristare am esperiat această, Stimaților domni, căci după modesta mea părere, cel ce pune creșterii alte scopuri, decum le pretinde rațiunea sprijinită de știința dobândită prin experiențele veacurilor, acela vatămă legile vecinice ale frui, și această în totdeuna amar se răsbună.

Nu a fost și nici nu pôte să fie popor în lumea această, care să vorbescă desăvârșit două limbi. Indiviđi pot să vorbescă perfect două, ori chiar mai multe limbi, dăr popor cu două limbi nu cunosc istoria neamurilor.

Nu mă tem eu, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, căci étă, chiar motivarea proiectului ne spune, cum în școlile Irlandei sute de ani a stăpănit limba englesă și poporul irlandes totuși n'a perit, ci mai vértos acest mititel popor cu o statornicie aprópe fără păreche în istoria omenimei se luptă pentru naționalitatea sa cu cea mai mare putere politică din lume și această putere de lumfă cuceritoare nu este în stare să nimicescă naționalitatea poporului irlandes.

Școlă numai luminéză poporul, nu-l nimicesc.

Nu mă tem eu așa-dér, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va peri, dăr nutresc dureroșe temeri pentru fericirea patriei iubite, și așa cu insistență Vă rog Stimaților Domni, îmbrăcați țera în haina iubirii frătesci între popóre, și fericirea ei va prospera.

Dér din acest defect pedagogic al proiectului din întrebare se nasce o altă greșală pedagogică mai mare, pe care nu pôte să nu o recunoscă fie-care om, care s'a ocupat vreodată de afaceri școlare, ori are cunoscința de elementele științei pedagogice.

Proiectul de sub întrebare stabilește adevă pensul școlii de stat elementare și dispune, că același pens trebuie să-l absolve și școlă confesională elementară. Pe de-asupra însă și de-odată cu această, școlii confesionale nemaghiare i-se impune și datorința de a instrui astfel pe elevii săi, ca după cei 6 ani ai școlii de tóte zilele să-și pótă exprima ideile în limba ungarésă curat și precis, să cetescă fluent, să scrie corect și să socotescă în limba maghiară.

Este însă evident, că proiectul de lege pentru școlile elementare de stat a stabilit ca pens de absolvat maximalul, ce îl pôte absolva școlă elementară între împrejurări normale, dăr același proiect, dela școlile confesionale nemaghiare pretinde mai mult, decât acel maximal, deci pretinde imposibilul.

Intre astfel de împrejurări școlă elementară nemaghiară ori va da elevilor săi instrucțiunea limbei maghiare, precum o pretinde proiectul din întrebare, dăr atunci trebuie să neglige câștigarea celorlalte cunoscințe și prin această va crește indiviđi știutori de limba ungarésă, dăr în celelalte incuľți și lipsiți de temeul moralității câștigate prin cunoscințe; ori însă va pune pond pe câștigarea cunoscințelor trebuințose, dăr atunci în instruirea limbei maghiare nu va pôte implini datorința ce i-se im-

pune. Eu însă, Mult Stimaților Domni, așa cred, că mai mare trebuință are patria de cetățeni religioși, morali, cinștiți și folositori, și așa fi în stare să dovedesc, că iubirea de patrie nu are a face cu cunoscerea ori necunoscerea vre unei limbi.

Stranie impresiune face asupra mea și §-ul 13 al proiectului de față, care dispune că atunci, când 20% dintre elevii unei școlii nemaghiare ar avé ca limbă maternă limba maghiară, în casul acesta și limba maghiară are a se folosi ca limbă de propunere.

Dispozițiunea această nu numai că vatămă dreptul susținătorului școlii de a statori însuși în școlile sale limba de propunere, care drept îl recunoscă chiar și proiectul din întrebare, dăr și pedagogicesce crează stări imposibile.

Cum se va puté această esecuta, onorată anchetă? Invătătorul va propune materialul de învățământ pentru cele 20% în limba ungarésă, celorlalți elevi va propune același material de învățământ spre pildă în limba românească; el așadér în decursul unui an școlar va trebui să absolve un pens de două ori atât de mare, ca școlile cu limba de propunere ungarésă, s'eu mai bine dis același pens va trebui să-l absolve de două ori. Sunt de convingerea tare, că toți bărbații de școlă vor afla lucrul acesta imposibil.

Este lucru curios pentru mine și aceea, că progresul învățământului în școlă are să-l constate solgăbirul, de unde eu așa știu, că astfel de competență nicăiri în lume nu li-s'a recunoscut organelor administrațiunii politice, și într'adevăr știu, că nu este lucru corect a declara prin lege de pedagogi ex officio în patria noastră pe funcționarii administrativi.

Toți adevărați bărbați de școlă vor consimți cu mine și în aceea, că procedura contemplată la calificarea învățătorilor, asemenea aparține imposibilităților pedagogice. Proiectul pretinde anume, că la esamenul de calificățiune candidatul să facă esamenul în limba ungarésă și din acele studii, pe cari în institutul pedagogic le-a învățat spre pildă românesce. Această, Mult stimaților Domni, într'adevăr însămnă, că îndată după ce proiectul de față va deveni lege, să închidem tóte preparandiile nemaghiare, căci toți, căți am umblat la școlă, scim prea bine, că elevul nu este în stare să facă esamenul din cutare studiu decât numai în limba aceea, în care i-e'a predat și a învățat acel studiu.

Póte cel mai mare defect al proiectului ca și al tuturor legilor noastre școlare de până aci, este aceea împrejurare, că școlă elementară este uniformă pentru țera întregă, pentru tóte ținuturile ei, câtă vreme e ușor de înțeles, că altă școlă elementară le trebuie copiilor din Budapesta, de alta au trebuință comunei de la șes și éráși altă școlă este de lipsă pentru cătunul munților cu cele 60—80 de case ale sale. Adevărul acesta, indirect îl recunosc de alt-tel însuși proiectul de față, când școlă de repetiție, care până acum asemenea era uniformă, o desparte, și pentru unele comune prescrie școlă de repetiție economică, pentru altele industrială.

Se invederéză din tóte acestea, mult onorată anchetă, că eu nu numai pentru aceea nu pot să primesc proiectul din întrebare, fiindcă taie adenc în autoritatea bisericeii mele, dăr nu pot să-l primesc nici din motive pedagogice, pe cari — sunt convins — nici însuși Escelenția Sa domnul Ministru nu le va puté contesta cu desăvârșire.

Chiar și din punct de vedere administrativ proiectul de față va crea stări imposibile. Școlile confesionale pe viitor le va administra autoritatea confesională, le vor administra: ministrul, comisiunea administrativă, solgăbirul, inspectorul regesc, inspectorul școlar, și este fórtă de temut, că sub greutatea atâtor administratori, școlă va sucumba cu desăvârșire.

Sunt însă cu tóta hotărîrea în contra acelor dispozițiuni ale proiectului din întrebare, prin care se pretinde, că în școlile cu limba de propunere ungarésă și religiunea să fie propusă în limba maghiară, nu în limba confesiunii respective. Această nu mai este afacere școlară, ci este afacere bisericescă.

Bisericile ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea ca biserică greco-orientală română. Nu numai limba liturgică, ci limba dătătoare de viață este pentru această biserică limba românească. Fie-care confesiune propovăduescă cuvântul lui Dumneșeu în limba sa proprie, și nu este putere în lumea această, care ar puté să silescă biserica mea a-și părăsi limba, căci prin această ea însa-și și-ar enunța sentința de mórte. Vom vesti deci cuvântul lui Dumneșeu elevilor noștri în limba românească și în această limbă îi vom înveta să laude pe Domnul, să săvîrgescă fapte bune și să și iubescă patria ungară, și așa cred, că în această nisuință a noastră frații noștri maghiari nu ne vor pune piedeci, ci sprijin ne vor da. O miie de ani Maghiari și Români am apărat patria; fie-care la altariul său în limba sa să róge pe Dumneșeu Ceriurilor, să ne ajute până la sfârșitul vremurilor a ne păstra ca Maghiari și Români scumpa țera strămoșescă!

Mulțumind Escelenției Sale și Mult Onoratei anchete pentru indulgența (? Red. „G. Tr.“) răbdare, cu care au binevoit a asculta spusesele mele, Vă rog Stimaților Domni, luați în considerațiune binevoitoare modestele mele observări.

In legătură cu declarațiunile din vorbirea de mai sus a Metropolitului Meșianu, ni-se comunică, că Inalt Prea Sântia Sa într'o cestiune atât de gravă, a ținut să cheme la sfat și pe episcopii sufragani, cu cari s'a înțeles asupra atitudinii ce avea să o ia în anchetă, unde era singurul reprezentant al bisericeii gr. or. române.

Ast-fel s'au intrunit în Budapesta I. P. S. Sa Metropolitul Meșianu cu P. S. Lor Episcopii Nicolae Popea și Ioan Pap unde au ținut conferențe Miercuri și Joi, la cari au luat parte și secretarul consistoriului metropolitan L. Simonescu, secret. consist. dela Oradea-mare Nic. Zigre, secret. consist. din Arad V. Goldiș și directorul preparandiei din Caransebeș P. Dragalina. In aceste conferențe s'au stabilit gravaminele ce le-a spus Metropolitul în ședința dela 27 Maiu n. a anchetei.

Brașov, 18 (31) Maiu.

Regele României la Viena. Din Viena i-se anunță unei foi bucurescene, că Regele Carol al României va avé în cursul verei o importantă întrevedere cu Majest. Sa monarhul nostru și cu contele Goluchovski. Regele este așteptat la Ischl în a doua jumătate a lunei Iunie, s'eu pe la începutul lunei Iulie. Mai târziu se va duce la Viena regele Greciei, probabil în August s'eu Septemvrie. Cabinetul austro-ungar va profita — se ăice — de aceste vizite pentru a încerca să întărească apropierea între guvernul român și grec făcută acum sunt trei ani sub auspiciile sale și care s'a slăbit de atunci din cauza gravelor conflicte, cari s'au produs între Grecii și Români din Macedonia.

Conflictul dintre Franța și Vatican. Sâmbătă camera francesă a discutat interpelările privitoare la protestarea ponti-

ficală și la rechemarea ambasadorului Nisard din Vatican. Ministrul de esterne Delcassé a justificat rechemarea prin tonul protestării pontificale, care — ăice el — nu pôte fi admisibil. Rechemând pe ambasador, guvernul a făcut ceea-ce pretindea demnitatea țerii. După declarațiunile în același sens ale ministrului președinte Combes, camera a adoptat cu mare majoritate o ordine de ăi, aprobând rechemarea ambasadorului Nisard.

Ancheta pentru

„reforma“ școlară.

Vineri în 27 Maiu n. órele 5 d. a. s'a deschis într'una din salele edificiului parlamentului din Budapesta ancheta convocată de ministrul de culte și instrucțiune publică Albert Berzeviczy, cu scop de a desbata cunoscutul proiect de „reformă“ a legilor despre învățământul primar poporal.

Dintre cei invitați nu s'au prezentat br. Banffy, episcopul rom. cat. Mailath din Alba-Iulia, contele Ioan Zchy, contele Albert Apponyi, Wilhelm Meltzer, reprezentatul consistoriului ev. lut. săsesc din Sibiu. In scrisórea sa prin care își scusă absența, Meltzer ăice, că consistoriul ev. săsesc din Sibiu tocmai acum desbata proiectul de lege, ér vederile asupra acestui proiect și le va presenta într'un memorandum către ministrul de culte și instrucțiune publică. Ș'a mai scusat absența superintendentul ev. ref. George Bartok din Clușiu, comunicând în același timp ministrului în scris vederile sale asupra proiectului. Ancheta e presidiată de ministrul Berzeviczy. Raportor e Francisc Hulász, notar Mosdosy Emeric inspector școl. reg.

Ședința de la 27 Maiu (Vineri).

Ministrul Berzeviczy deschide ședința printr'un discurs mai lung. Spune, că e firm convins despre necesitatea de a se reforma educația poporală. O reformă corectă se pôte căuta numai în direcția indicată de proiect, adevă: crearea pe de-o parte a condițiilor materiale și morale în spirít național, de altă parte asigurarea educațiunii printr'o inspecțiune și un control eficace. Condiția materială reclamă salarisarea cinștită a învățătorilor, pentru-ca fie-care învățător să fie pėtruns de spiritul fidelității și devoțiunii către stat și să aibă capabilitate deplină pentru a preda limba maghiară. Inspecțiunea și controlul pretind organizarea mai intensivă a instituției inspectorilor de stat școlari, și disciplinarea respective înlăturarea puterilor didactice care pécătuiesc grav contra intereselor de stat și naționale, s'eu cari nu produc rezultate didactice multumitor.

Școlul ce și-l propune proiectul e cel esprimat în legile de la 1868 și 1879. Intenția ministrului este numai, ca să se realizeze ceea-ce nu s'a făcut până acum, parte din cauza insuficienței mijlocelor, parte din indiferențismul ori chiar renitența celor cari întretin școlile.

In ce privesce limba de predare, proiectul menține în esență principiul, ca confesiunea, care susține școlă să stabilească însăși limba de predare între marginele legii; se apără însă până la limitele măsurii necesare interesele maghiarimei față cu interesele celor de altă limbă. Proiectul stabilește clar obligativitatea în general a învățării limbei maghiare și s'a îngrijit în privința această și de garanții. Școlul acestor dispozițiuni nu este — continuă Berzeviczy — de a despoia pe locuitorii nemaghiari ai țerii de rasa și limba lor, ci ca prin cunoscerea generală a limbei maghiare să asigurăm mijloce comune de atingere prin cari să devină posibilă înțegerea națiunii noastre. Mai departe școlul este, ca să se ridice la valóre reală egala îndreptățire cetățenescă (!), deórece fără de cunoscerea limbei statului, cetățenul e incapabil a-se afirma (!). Nu vrem să desbrăcăm pe nimeni de naționalitatea sa (?), dăr pretindem de la naționalități să învețe limba statului — în interesul lor (!) Motivarea proiectului arată, că școlă pôte să lupte cu greutățile utraquismului (sistemul de două limbi) și că în alte țeri prioritatea limbei statului e mult mai hotărât, ba chiar necruțător validată.

Vorbesc apoi despre desvoltarea la care țintesc proiectul prin aranjarea cestiunii școlilor de repetiție. Despre ameliorarea salarelor învățătorilor a ăis, că nu se pôte afirma c'ar fi bagatelă. Prin

dispozițiunea din proiect, după care dreptul de numire compete guvernului acolo unde contribuția din partea statului se ridică până la suma plății fundamentale minimale, se pune o margine la abuzul, ca cel ce susține școala să nu arunce totă sarcina asupra statului, menținându-și cu toate acestea nestirbit dreptul său.

În ce privește *disciplinarea învățătorului*, proiectul s'a îngrijit, ca acolo unde sunt în pericol interesele cele mai iminente de stat și naționale, *statul să nu încredințeze confesiunilor apărarea acelor interese*. Crede, că dispozițiunea prin care se dă guvernului dreptul a câștiga prin organele sale deplină valoare legii, decât undeva se constată un *deplin nesucces în învățarea limbii maghiare*, este una din dispozițiunile cele mai prețioase și care nu se poate ataca din nici un punct de vedere îndreptățit. (??)

Proiectul țintesc la o reformă de mare importanță în ce privește *pregătirea și calificarea învățătorilor*, mai ales acum când se ameliorază esențial salariul lor. Modalitatea calificării plănuită, va fi acomodată și pentru un control eficace la instrucția din limba maghiară.

Am fost pregătit — își încheie ministrul espunerea sa — la aceea, că proiectul de față pe mulți nu-i va mulțumi, s'eu din cauză că îl consideră prea puțin, s'eu fiindcă vor vedea prea mult în dispozițiunile lui. Prea puțin ved în el aceia, cari nevrând a ține seama de raporturile, de forțele noastre și de desvoltare istorică, voesc să se decreteze simplu unitatea de rasă și de limbă a națiunii cu călcarea în picioare a raporturilor și drepturilor existente. Prea mult ved în el aceia, cari, pe lângă esperiențele ce le-au făcut în decurs de decenii, mai voesc să credă și să facă și pe alții să credă, că scopurile legilor noastre despre instrucția poporală se vor realiza de la sine; ei mai bucurosi ar voi să lase și pe mai departe fără cuvenita apărare siguranța statului, unitatea noastră națională și interesele culturale ale poporului, decât să se piardă cât un fir de grăunte din drepturile lor confesionale și de naționalitate, ori să lase a fi slăbite. Eu însă cred, că proiectul merge pe calea mijlocie și că numai pe calea aceasta se poate reforma cu succes instrucția poporală.

Francisc *Steinberger* (canonic și director de seminar, Budapesta, președintele uniunii regnicolare a dascălilor rom. cat.): Proiectul e plin de contradicții. Pe deoparte lasă pregătirea învățătorilor în mâinile confesiunilor, d'eu în același timp ia din mână lor calificarea învățătorilor. Prin aceasta se aduce o simplitate atingere autonomiei acelor confesiuni, contra cărora nu se pot ridica excepțiuni nici din punct de vedere a patriotismului, nici din acela al instrucției în limba maghiară. Din contră, proiectul nu garantează pe deplin învățarea cu succes a limbii maghiare în școlile naționalităților, căci unica garanție a acestui succes este, decât calificarea și deveni cu totul maghiară, eu pregătirea în mare parte maghiară. În sensul acesta rog pe ministru să modifice proiectul.

Geza *Polonyi* (deputat) nu primesc proiectul, fiindcă dispozițiunile lui nu sunt suficiente pentru realizarea problemelor, pe cari și le-a pus ca țintă ministrul. Unul din defectele proiectului este, că față de confesiuni nu cutază a realiza *principiul suveranității de stat*. Cere de la ministru să-și retragă proiectul și să-l prezente într-o formă, în care suveranitatea de stat să fie exprimată cu mai mare eficacitate.

Francisc *Komlossy* (canonic rom. cat.) dice, că proiectul a nimerit calea corectă mijlocie. Toți suntem de părere, că învățământul poporal este o cauză națională și are nevoie de revisuire. Trebuie însă să se atenueze unele din dispozițiunile, cari privesc pe confesiuni, d'eu să se înăsprescă *atâtea față cu naționalitățile*. Se poate renunța la calificarea de stat, decât în cele 7 institute preparandiale naționaliste limba de predare și de calificare vom face să fie limba maghiară.

(A luat apoi cuvântul I. P. S. Sa archiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, al cărei discurs îl publicăm, în întregime, mai sus).

Arpad *Szentiványi* (deputat) salută proiectul, care e necesar și care e justificat prin atitudinea de până acum a naționalităților. Ii e temă însă, că prin el nu se va ajunge scopul urmărit, de orice mijlocie nu sunt suficiente. *C'o trăsătură de până ar trebui să ștergem toate școlile confesionale*. Până la orecare grad, proiectul e prejudicios pentru autonomie, întru cât ia din mână confesiunilor disciplinarea învățătorilor și astfel se pune în opoziție și cu normativele bisericești augustane, al cărei reprezentant este oratorul. Rogă deci pe ministru să dea proiectul în studierea singuraticelor bi-

serici și să se redacteze definitiv numai după-ce se va cunoșce părerea bisericeilor.

Fehér *Ipoly* (abate sup. din Pannonhalma) primesc în general proiectul, care stă pe baza desvoltării istorice, nu urmăresc exclusiv statificarea, ci primesc și concursul confesiunilor pe terenul instrucției. *Nu e permis însă, ca toate confesiunile să fie cuprinse în unul și același cadru mare*. Trebuie să se facă distincțiune între confesiunile, cari iau parte însemnată la lucrarea națională a statului, și între acele, cari nu iau parte la lucrarea aceasta. Între cele dintâi e biserica sa catolică. *Față cu cele din urmă puterea statului are un rol de amestec mult mai mare, decât față cu cele dintâi*.

Csernoch (canonic rom. cat. și deputat dietal) aprobă în bazele lui punctul de vedere, ce l'a luat ministrul în proiectul său.

În ședința a doua de la 28 Maiu (Sâmbătă) s'a cetit mai întâi scrisoarea superintendentului ev. ref. George *Barlok*, în care salută proiectul și declară că-l primesc. Au vorbit apoi I. *Tuba* (pro) Lad. *Okolicsanyi* (pro), Gabr. *Antal* superintendent ev. reg. (pro); Iul. *Justh*, *Ödön Barta*, Francisc *Blaskovics* toți trei cerend înăsprirea dispozițiunilor din proiect față cu școlile naționalităților. Episcopul gr. or. s'erb din Buda *Lucian Bogdanovici* a vorbit contra proiectului, cerend respectarea drepturilor autonome ale bisericei s'erbesci asupra școlilor. În fine Eug. *Rakosi* a apărât strașnic proiectul.

Asupra acestei ședințe vom reveni mai pe larg în numărul de mâne.

Răsboiul.

Lupte sângerose. — O victorie scumpă.

Cetitorii noștri știu, că la *Kiutschou* s'au dat lupte sângerose între Ruși și Japonesi, cari s'au sfirșit cu victoria celor din urmă și cu retragerea celor dintâi. Luptele au durat cincă zile, cu mică întreruperi. În ziua a cincea, 26 Maiu, Japonesi, după o luptă care a durat 12 ore necontenit, au ocupat cu asalt orașul *Kiutschou*, situat în partea cea mai îngustă a peninsulei Kwantung și care dominează drumurile spre Port-Arthur.

În preajmă 25 Maiu, Japonesi au îndreptat un atac contra pozițiunii principale a Rușilor *Nankialing* și după un foc teribil din puscă, au scos pe Ruși din pozițiunea acosta. A doua zi dimineața au început apoi să atace *Kiutschou* cu rezultat amintit.

Punctul principal, contra căruia s'a îndreptat atacul, a fost citadela și înălțimile situate spre sud, unde se afla grosul armatei rusesci. De ambele părți lupta s'a dat cu mare înverșunare și césuri întregi ea f'u nedecisă. După amiazi artileria japoneză și-a schimbat pozițiunea și a ocupat un loc, de unde puté să opereze eseculent. În urma focului artileriei japoneze, Rușii au slăbit cu opoziția. Védend Japonesi acosta, au înaintat cu asalt și ocupară citadela. Garnisona rusescă din citadela s'a retras spre înălțimile situate la sud, însă Japonesi i-au ținut în șac prin focuri din tunuri și puscă. După-ce s'a arborat drapelul japonez pe citadelă, trupele japoneze cu forțe unite au năvălit contra înălțimilor. Infanteria a p'etruns înainte printr'un teribil foc din puscă și tunuri al Rușilor, cari mult timp desțăsură o rezistență îndărătnică. În urmă însă, atacul neîntrerupt al Japonesilor li-a înfrânt rezistența și i-a silit să se retragă.

După scirile mai nouă, **Rușii au ucis cu focuri de pușcă pe toți ofițerii japoneși**, cari au luat parte la asalt, așa că un regiment japonez a trebuit să fie condus de un sub ofițer. Din batalionul 17 japonez n'au rămas în viață decât 21 ómeni.

Agentia „Reuter“ anunță, că a treia divisiune a armatei japoneze a fost constrânsă să se retragă cu pierderi colosale în urma focului teribil al puscilor rusesci. Ajungend la p'ola delului, trupele japoneze au primit din nou ordin de înaintare. Cu strigări de „bauzai“ soldații japoneși, călcând peste cadavrele camaradilor căduți

au suit dealul, unde s'a început o luptă piept la piept.

Lupta a fost una din cele mai sângerose în noua istorie a răsboielor. Deja la primul atac — spune o telegramă din Tokio — **Rușii au împușcat pe toți ofițerii și soldații japoneși, înainte ca aceștia să fi putut ajunge la linia de foc rusescă**.

După unii pierderile Japonesilor au fost de 3500 ómeni. Acosta o recunosc și rapórturile japoneze. După alții Japonesi au pierdut peste 12.000 ómeni, eu Rușii 2000, dintre cari 500 au rămas morți pe câmpul de luptă. Ceilalți sunt răniți. Se dice, că Japonesi au luat de la Ruși 68 tunuri și mult material de răsboi.

Rapórturile japoneze relevază puterea înfricoșată a pravului de pușcă japonez, a căruia preparare e un secret. Obusele japoneze sparg cele mai grose cuirasate și esplodéză la moment, deși conțin numai o mică cantitate de praf.

Nankualing, ocupat de Japonesi, e la o distanță de 30 kilometri de la Port-Arthur. De la Nankualing și Kintschou până la Port-Arthur, Rușii mai au trei linii fortificate, un șir neîntrerupt de forturi și redute. Urméză apoi în dosul lor forturile de la Port-Arthur. Japonesi au, deci, de biruit un teren întărit formidabil.

SCIRILE DILEI.

18 (31) Maiu.

Metropolitul *Mihalyi la Pesta și la Viena*. Cetim în „Unirea“ din Blăși: După închiderea sinodului arhidiecezan Escel. Sa mitrop. Victor însoțit de can. Dr. Aug. Bunea o plecat la Pesta, unde a avut conferență cu episcopii sufragani. Din însărcinarea acelei conferințe s'a prezentat la min. preș. Tisza și la min. Berzeviczy. Apoi a luat parte la congresul eucharistic și la punerea pietrei fundamentale la biserica ce se zidesc întru amintirea repausatei împărătese Elisabeta. Miercuri noptea spre Joi s'a reintors la reședință, pontificand la s'erbătorea înălțării. În noptea de Marți spre Miercuri a plecat din nou la Pesta însoțit de vice-notariul consist. Valer Suciu, spre a lua parte la ancheta convocată în chestia reformei învățământului poporal. De la Pesta va merge la Viena spre a se prezenta noului nunțiu papal. Cu acest prilej Escelenția sa va solicita o audiență la Maiestatea Sa spre a-i descoperi starea clerului nostru și pericolul de care e amenințată cultivarea religioasă-morală a credincioșilor.

Inmormentarea *advocatului Dr. Ioan Major* s'a făcut Joi d. m. în cimitirul gr. cat. din Lugosi în prezența unui public forte numeros. De față au fost și reprezentanții autorităților publice în frunte cu fișpanul comitatului Caraș-Severin și a primarului orașenesc. Serviciul funebrel p'a celebrat P. S. Sa episcopul Dr. Vasile *Hossu* cu asistență numerosă, eu cântările bisericesci au fost esecutate alternativ de corul Reuniunii de cântări din Lugos sub conducerea d-lui Vidu și de corul bisericesc gr. cat., condus de d-l I. Miclău. În tre numeroșele rudenii, cari au însoțit pe fericitul Dr. Major la ultimul său locaș pământesc, au fost și nepoții de soră: P. S. Sa episcopul de Oradea-mare Dr. *Demetriu Radu* și Rev. vicar al Hătegiului Dr. *Jacob Radu*.

Excursiune științifică la *Constanța*. Cu trenul de aži dimineața au plecat 20 profesori și 77 elevi ai școlilor secundare gr. or. române din loc spre Constanța, unde vor sosi deséră. Excursionistii vor visita împrejurimile orașului Constanța și vor face și o excursiune de mai multe césuri pe Marea-negră. La reîntorcere se vor opri la Cernavoda spre a visita marelui pod, care duce peste Dunăre. Sosirea la Brașov e fixată pe Sâmbătă seara.

Episcopul *Dr. V. Hossu la Petroșeni*. Am primit un raport mai lung despre visitațiunea canonică, ce a făcut'o P. S. Sa episcopul Dr. Vas. *Hossu* din Lugosi la *Petroșeni* în s'erbătorile Rusaliilor. Din cauza aglomerării de materie nu putem da loc aži în f'oișe raportului amintit. Il vom publica însă în numărul viitor.

Imnul lui *Ștefan-cel-Mare*. D-l Coțescu, profesor de musică în Bucuresci, a

compus la însărcinarea directorilor de musică din România imnul lui Ștefan-cel-Mare, care s'a trimis spre studiere tuturor școlilor secundare din România. Imnul acesta va fi cântat în ziua de 2 Iulie la s'erbările școlare, ce se vor aranja în toate orașele din Teră, din incidentul aniversării morții lui Ștefan-cel-Mare.

Un fișpan — „model“. D-l Bauszner Guido este de origine Sas, este fișpan în comitatul Făgărașului locuit de 9 din 10 părți de Români și este președintele secției kulturegyletului maghiar din Făgăraș. Tóte acestea ar fi bune, d'eu d-l Bauszner pe Români cari contribue de o mie de ani la susținerea țării acesteia cu sânge și sudori, pe acei Români pe cari d-lui îi guvernază în comitatul Făgărașului și după cari își mănâncă pâinea, îi consideră de naționalitate străină, căci étă ce scrie d-l fișpan kulturegyletului central din Cluși în incidentul aniversării de 20 ani a înființării sale:

„În Ardeal nu există un alt comitet, care în împrejurări analóge cu ale noastre, să fie silit într-o mare fără ostrov a unei naționalități străine a păzi cu vigență bărcile maghiarismului ce plutesc sbătându-se pe acosta mare întinsă“.

Este revoltător, că reprezentantul guvernului într'un comitat românesc debiteză astfel de gogomării. De altmintrea: Cum e Turcul — și pistolul!

Obiectele sfinte — pe mâna *Jidovilor*. Diarul „Cronica“ publică scirea revoltătoare despre nisce agenți, cari cutrieră județele și vénéză după vase bisericesci vechi și de-o valoare reală, în locul cărora ei dau preoților nisce tinichele argintate s'eu aurite. Agenții aceștia reprezintă cassa „Frații Bloch“ din Cracovia, care și-a deschis o sucursală în Bucuresci.—Destul de trist, că nici măcar vasele sacre nu se procură de la firme creștinesci.

ULTIME SCIRI.

Bucuresci, 40 Maiu. Congresul Ligei Culturale s'a deschis eu la órele 10 a. m. sub președința d-lui *P. Grădișteanu*. Secțiile din țără erau reprezentate prin 24 delegați. Secretarul comitetului D. *Florescu* dá cetire raportului, relevand cu multumire mai multe donațiuni mari făcute Ligei. S'a trimis o telegramă Regelui. D. *Burada* a propus a se înființa o școlă pentru Români din Istria.

Tokio, 30 Maiu. Generalul *Oku* anunță, că în atacul de la înălțimile *Noasao* (la Kintschou) au participat din partea Japonesilor divisiunea 4, care forma flancul drept, divisiunea a treia și div. 1, care forma centrul. Inimicul (Rușii) avea o divisiune de trupe de tabără, două baterii de câmp, baterii de munte și trupe de marină. Divisiunea 4 japoneză a atacat flancul stâng al inimicului, care f'u atacat în același timp și de flota japoneză din golful *Kiutschao*. *Pierderile noastre sunt de 3500 soldați, ale Rușilor de 500 morți rămași pe câmpul luptei*. Am luat ca pradă 68 tunuri și alt material de răsboi.

Petersburg, 30 Maiu. Din *Liaoyang* se anunță, că în ultimele zile au fost numeroșe ciocniri între Cazaci și dragoni japoneși. Detașamentele japoneze au suferit pierderi însemnate.

Berlin, 30 Maiu. Organul Compañiei germane asiatice „*Asien*“ scrie, că maiorul *Runkel*, atașatul german trimis pe câmpul de răsboi, a dus generalului *Kuropatkin* numeroșe scrisori de la împăratul *Wilhelm*.

Cifu, 30 Maiu. Amiralul *Togo* bombardéză din nou Portul-Arthur și forturile.

Paris, 31 Maiu. „*Journal de Paris*“ primesc din Petersburg scirea pozitivă, că armata lui *Kuropatkin* înaintéză în marș forțat spre Sud și că actualmente se află la o distanță de 60 verste de *Kiutschou*.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:
(La cărți: aici înșirate este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

Cărți pentru comercianți și funcționarii de bancă:
Introducere în contabilitate și contabilitatea înpartidă simplă, de I. C. Panfu. O carte bună pentru a învăța cu ușurință contabilitatea. Pagini I—VIII + 218. Prețul 2 cor. (+ 20 b. p.)

„Curs complet de corespondența comercială“ de I. C. Panfu. Conține modele de circulare, scrisori de informații, recomandări și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede, cupoane etc. Prețul 3 cor. 20 b. (+ 20 b. p.)

Al doilea capitol din contabilitatea duală, de I. C. Panfu. Această broșură conține: afacerile de credit cambial și afacerile de bancă. Prețul broș. 2 corone (+ 10 bani porto).

„Caractere morale“. Această carte atât de instructivă, bine scrisă și folosită, mai ales pentru tinerimea din școlile medii, scrisă de repositul profesor de limba română Ioan Popa de la gimnaziul nostru din Brașov se găsește la librăriile și la tipografia noastră din Brașov precum și la celelalte librării române din țară și este una din cele mai potrivite cărți pentru premii. Dăruim numai pentru băieți, ei și pentru fete această carte este de mare preț pentru înmulțirea cunoștințelor și formarea caracterului lor.

Atragem atențiunea citorilor noștri, că la dorința văduvei autorului reposit, această carte se vinde de aci încolo cu prețul moderat de 2 corone esemplarul (plus 20 bani porto).

Cursul pieței Brașov.
Din 31 Mai n. 1904.

Banote rom. Cump.	18.94	Vând.	18.98
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleon d'or.	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesco	2.53	„	2.54
Lire turcesci	21.50	„	21.60
Mărci germane	117.05	„	117.25
Seris. fonc. Albina 5/0	101.—	„	102.—

Novitate.

MAGAZIN DE HAINE

Novitate.

pentru bărbați și băieți.

Subscrișul are onore a aduce la cunoștința Onor. public, că mi-am mărit magazinul meu cu bună reputație, de confecțiuni pentru dame

GOLDMAN N. P.

cu un magazin de

haine bărbătesci, de băieți și copii,

corăspundător cerințelor moderne, pe care l'am instalat în Piața, Șirul inului în palatul lui Czell.

Prețurile cele mai ieftine.

Pui la dispoziția On. public executarea cea mai bună și efectuarea cea mai solidă.

Principiul meu este, eu câștig puțin să fac vânzare mare.

Rugându-mă de o cercetare număroasă, rămân

Cu totă stima

GOLDMAN N. P.

magazin de haine bărbătesci, de băieți și copii (palatul Czell).

Cursul la bursa din Viena.
Din 30 Mai n. 1904

Renta ung. de aur 4%	117.20
Renta de corone ung. 4%	97.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.90
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.80
Bonuri rurale croate-slavone	98.25
Impr. ung. cu premii	206.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	161.—
Renta de hârtie austr.	99.15
Renta de argint austr.	98.95
Renta de aur austr.	118.20
Rente de corone austr. 4%	99.30
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	90.45
Losuri din 1860.	152.15
Acții de-ale Băncii austro-ungară.	18.19
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	742.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	640.75
Napoleon d'or	19.06
Mărci imperiale germane.	117.32 1/2
London, vista	239.30

Nr. 2739—1904.

PUBLICAȚIUNE.

De-orece pe teritorul orașului s'a manifestat sporadic bôla între rimători, tîrgul de rimători se interdice până la alte dispozițiuni.

Brașov, 29 Maiu 1904.

1-3

Căpitania orașului.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Un bărbat serios, etate mijlocie.
Solid, venit de 150—200 lei pe lună, având și puțin capital economic în calitate de oberkelner, dorește a lua în căsătorie o domnișoară s'eu d'omnă cu zestre potrivită, solidă, să cunoască economia casei, și croitorie s'eu cusătorie. Naționalitatea indiferent. Oferte însoțite cu fotografie, să se trimită la adresa George Ioanovicî strada Sturbei Vodă nr. 79 Bucuresci.

4 4,1855

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Mare surprindere!

In viață nu se mai dă nici când o as-menea ocașie!

500 bucăți cu fl. 1.95.

Un orologiș de precisune aurit minunat, cu mers regulat, garanție de 3 ani împreună cu un lanț potrivit, 1 cravată de domni modernă de mătasă, 3 bucăți năfrâmi de buzunar fine, 1 inel de bărbat admirabil cu p'etră imitație, 1 portmoneu elegant de piele, 1 oglindă minunată, de buzunar, 1 păr. nastur de manșete, 3 nast. la pept, cu încheietore patent de aur dublă 3/0, 1 recvisită de seris prima-nickel, 1 drăgalaș album cu chipuri, conținând 36 chipuri de cele mai frumoșe din lume, 1 broș de dame parisian, elegant (novitate), 1 păr. de butoni de p'etră briliant-simili, forțe seducătore, 3 obiecte de jux, de veselie pentru tineri și bătrâni, 20 obiecte de corespondențe importante și încă alte 400 de diferite obiecte de lipsă în casă. **Tote la oaltă împreună cu orologiul, care singur plătește acești bani, costă numai fl. 1.95.**

Espedarea cu rambursă s'eu trimiterea înainte de bani, se face prin casa vieneză de espedare centrală

P. LUST, Kracovia nr. 188.

NB Pentru comande ce nu convin se înapoiează banii. 1-3

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚA,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru tote speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

*Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, în tolă mărimea.*

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — **Prețurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

J. A. Pop